

УДК 711.424

Головач Й.Й.

НУ “Львівська політехніка”, кафедра містобудування

**ПРОБЛЕМИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОСІ:
ПРОСПЕКТ СВОБОДИ – ПРОСПЕКТ В.ЧОРНОВОЛА**

© Головач Й.Й., 2000

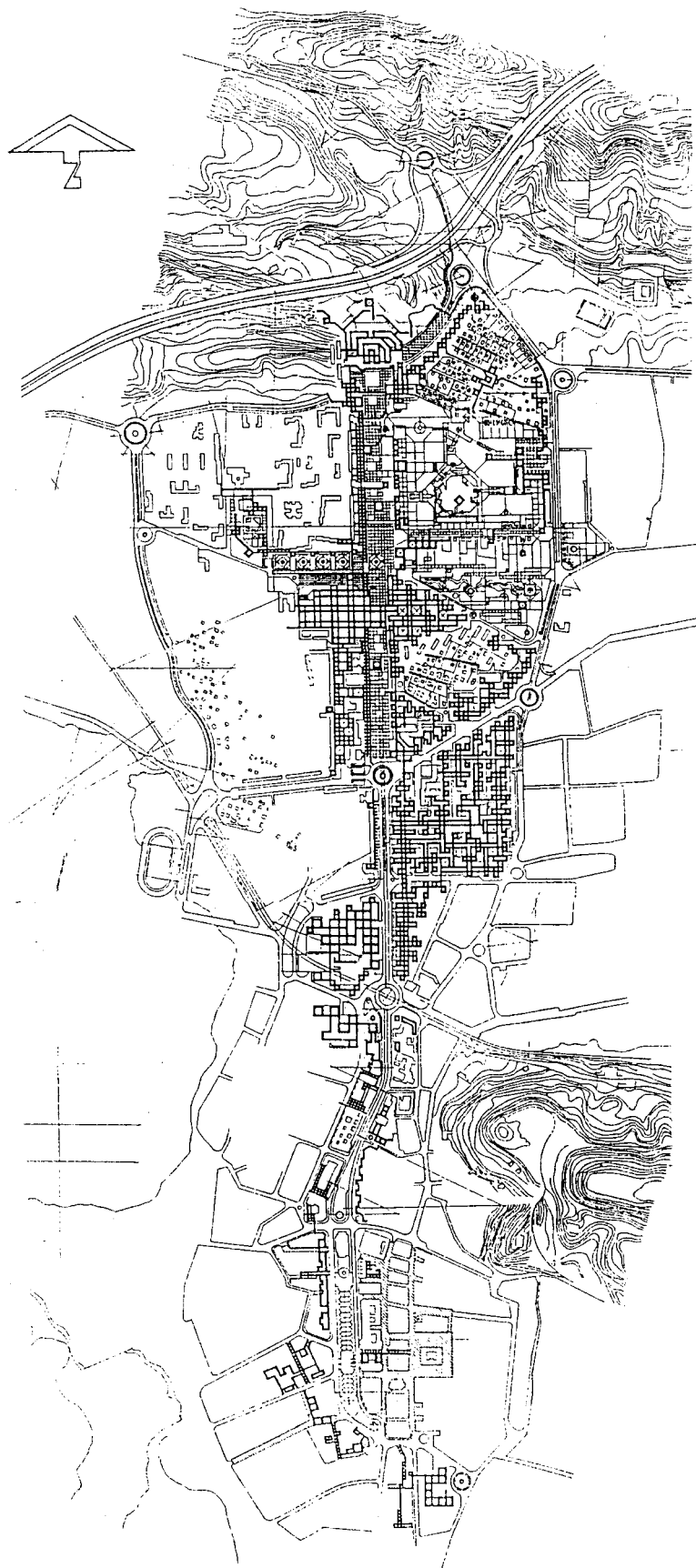
Подана коротка характеристика історичного розвитку міста Львова, виявлені містобудівні основи територіального розширення історичного ядра та їх недоліки. Проаналізована власна концепція можливого архітектурно-просторового розвитку центральної частини в північному напрямі.

Упродовж семисот років свого історичного розвитку Львів з міста-фортеці Галицько-Волинського князівства виріс у значний економічний і культурний центр.

Початком формування міста як такого можна вважати лінійний характер планування посаду вздовж так званої “великої гори” з головним торговищем на площі Старий Ринок. Пізніше давньоруське місто розвивалося в південно-західному напрямі з організацією середньовічного центру в межах – Підвальна, проспект Свободи, Руська, Лесі Українки з громадсько-торговельним осередком – площею Ринок. В період ХУ-ХУІІІ ст. місто почало розвиватись за рахунок неукріплених передмість. За основу планувальної структури правили шляхи, що носили радіальний характер. Так появились основні напрями: Замарстинівський, Личаківський, Городоцький, по вул. Зелений та Дорошенка. З отриманням в середині ХУІІІ ст. статусу адміністративного центру великої провінції Австрійської імперії Львів отримав новий поштовх до бурного розвитку.

У середині ХУІІІ століття ліквідовані середньовічні мури. Інтенсивно створюються нові бульвари та житлові квартали. В історичному ядрі проходить процес реконструкції багатьох будівель, розширюються межі і самого ядра. Переважно процес перебудови та освоєння нових територій відбувається стихійно без загальної містобудівельної концепції, методом механічного нарощування кварталів. На основі старих шляхів сформована радіально-променева структура планування, яка створила певні транспортні проблеми. Для впорядкування стихійного процесу в забудові міста вперше виходить відповідний законопроект, а Львівське міське будівниче управління здійснює контроль за будівництвом. Освоєння нових районів сприяло появі нових селищ, вілл та особняків. Поступово формується загальноміський центр. За губернаторськими валами виникають репрезентативні квартали багатофункціональної забудови. По осі русла Полтви виникають парадні проспекти Свободи та Шевченка.

У 1928-1935 роках під керівництвом В.Дрекслера був розроблений план “Великого Львова”, що сповідував ідею розвитку Львова за рахунок приміської зони, в тому числі Голоско-Мале, Замарстинів. У першому генеральному плані, затвердженому в 1956 році, ідея “Великого Львова” отримала свій подальший розвиток. Цей принцип був покладений в основу генплану на період до 1980 року, розроблений у 1962 році інститутом ДПРОМІСТ. Поряд із інтенсивним розвитком периферійних територій велика увага приділялась збереженню історичного ядра. На основі попередніх проектів передбачався розвиток загальноміського центру в північному напрямку за рахунок малоцінного житла. Подальші проектні матеріали та новий генеральний план, узгоджений в 1993 році, підтвердили загальний розвиток центру у визначеному напрямі. Була запропонована трансформація радіально-кільцевої системи планування та переходу моноцентричної системи загальноміського центру до поліцентричної з розширенням головної планувальної осі вздовж проспекту В.Чорновола.

Концепція розвитку загальноміського центру по осі:
проспект Свободи – проспект В.Чорновола

Необхідність у розвитку загальноміського центру в північному напрямі на сьогодні нагально виросла. Насамперед з причини перенасичення історичного ядра функціями адміністративного та соціально-побутового призначення. Крім цього, існують проблеми транспортно-пішохідної організації центральної частини. Все це накладається на особливі вимоги щодо збереження міського середовища як історико-архітектурного заповідника. Вирішення цих проблем можливе через територіальне розширення загальноміського центру на основі створення нових підцентрів з функціями, що відсутні в першому або неможливі в ньому через певну технологічну її специфіку.

Метою наведених проектних розробок є насамперед спроба створити повноцінний за функціонально-планувальною організацією містобудівельний елемент як підцентр історичного ядра. Такий спосіб передбачає і суттєву архітектурно-просторову реструктуризацію всього району, розташованого вздовж головної планувальної осі. Це означає і функціональну реорганізацію прилеглих територій, створення нової моделі архітектурно-планувального вирішення окремих зон та об'єктів, модернізації транспортно-пішохідної мережі та комплексного благоустрою. За цим задумом район повинен набути нового, якісного містобудівельного змісту із значенням громадсько-торгового центру. Розташування його на одній містобудівельній лінії із загальноміським центром підносить його роль, композиційну вагу та архітектурно-планувальне значення в загальній структурі міста і його центральної частини зокрема.

До певної міри ця ідея є продовженням перших програм можливого розвитку загальноміського центру в північному напрямі. Новим є власне її функціонально-планувальне і об'ємно-просторове наповнення. Містобудівельною основою при цьому є історично сформовані елементи, що є в даному районі. Насамперед це стосується території малоповерхового житла. Проект передбачає територіальне розширення цієї функції через методи модернізації існуючого житлового фонду або його нового будівництва. Окрім цього, пропонується реконструювати територію багатоповерхової житлової забудови для створення якісно нового архітектурно-естетичного середовища, вулично-доріжні мережі з організацією багаторівневих і транспортних вузлів. Отже, в умовах реалізації концепції, пр. В.Чорновола з прилеглими районами отримав би роль головної планувальної осі історично сформованого ядра.

Трегубова Т.О., Мих Р.М. Львів. Архітектурно-історичний нарис. – К., 1989. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львові. – Львів, 1991.

УДК 711. 52:902

Король Є.І.

НУ "Львівська політехніка", кафедра містобудування

ПРОБЛЕМИ РЕКОНСТРУКЦІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ЯВОРОВА

© Король Є.І., 2000

Розглянуто актуальні напрямки реконструкції центральної частини м.Яворова, обумовлені сучасною ситуацією: зростаючою роллю міста як вузла обслуговування транскордонного руху на території Львівської області.